

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2022-05-25
Stockholm

Mål nr
P 4463-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-03-18 i mål nr P 2353-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

Net4Mobility Handelsbolag, 969739-0293
Netel AB
Kaserngården 4
791 40 Falun

Ombud: M B

Motparter

1. B E L

2. Samhällsbyggnadsnämnden i Alingsås kommun
441 81 Alingsås

SAKEN

Bygglov för telemast och tre teknikbodar på fastigheten X i Alingsås kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet. _____

Dok.Id 1806703

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Net4Mobility Handelsbolag har yrkat att bygglov ska beviljas i enlighet med ansökan.

B E L har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Samhällsbyggnadsnämnden i Alingsås kommun har getts tillfälle att yttra sig men har inte hörts av.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Net4Mobility Handelsbolag har anfört sammanfattningsvis följande. Det är inte möjligt att genomföra regeringens mål att Sverige ska bli bäst i världen när det gäller trådbunden och trådlös kommunikation, om basstationer inte får uppföras. För att kunna hantera stora mängder mobiltrafik på ett effektivt sätt så vill man som operatör försöka komma så nära mobilanvändarna som möjligt. Detta är kopplat till de begränsade radioresurserna och hur dagens mobiltelekommunikationsteknik är utformad att hantera stora volymer av trafik. Basstationen behövs för att ge fullgod täckning i ett modernt samhälle. Detta bl.a. för att allt fler arbetar hemifrån och att användandet av sociala kontakter är mycket omfattande. Den kommer också behövas för inhämtandet av information via det mobila nätet. Placeringen är väl vald ur ett radiotekniskt perspektiv eftersom trafiken kan tas om hand effektivt med en förhållandevis liten basstationsanläggning. Andra alternativ är utredda. Det finns flera mobilkommunikationsanläggningar som är närmare väg än trettio meter. Trafikverket har inte förtydligat vad risken med en sådan placering skulle vara. Den befintliga platsen är markerad på bilderna. Även kraftledningarna är utpekade. Avstånd mellan kraftledningar och mobilkommunikationsanläggning är minst 200 meter. Antennernas riktningar framgår och därmed vilka områden som bolaget behöver täcka upp.

B E L har anfört sammanfattningsvis följande. Den nuvarande placeringen i kraftledningsstolpen är uppsagd. Kraftledningen kommer att grävas ner och förläggas i plaströr. Det arbetet pågår sedan början av 2021 och avslutas i närtid. Nya basstationen

kan placeras på den gamla platsen, alltså där kraftledningsstolpen stod. Det finns ingen risk att masten med en sådan placering skulle påverka trafiksäkerheten, och närområdet skulle inte störas. El och infrastruktur finns också vid den platsen vilket gör det alternativet ekonomiskt gynnsamt. I andra hand bör anläggningen flyttas tjugo meter norrut längs Fäbostigen för att störa mindre. Den befintliga basstationen alstrar kontinuerligt ljud. Anläggningen borde placeras på så stort avstånd som möjligt från hans bostadshus.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Bolaget vill uppföra den trettio meter höga masten för basstationen inom ett område som enligt detaljplanen ska användas som parkmark. Det finns inget samband mellan masten och den markanvändning som föreskrivs i planen. Masten kommer dessutom att vara väl synlig för flera av de boende i området och placeras nära bostadsfastigheterna. Med hänsyn till detta är det inte fråga om en liten avvikelse från detaljplanen (se 9 kap. 30 § första stycket 2 och 31 b § 1 plan- och bygglagen (2010:900) samt NJA 2020 s. 786).

När genomförandetiden för en detaljplan har gått ut får emellertid bygglov ges för en åtgärd som avviker från detaljplanen, om åtgärden är förenlig med detaljplanens övergripande syfte och tillgodoser ett angeläget gemensamt behov eller ett allmänt intresse (se 9 kap. 31 c § 1 plan- och bygglagen och NJA 2020 s. 786 p. 15).

Funktionell trådlös telekommunikation är av stor betydelse för ett bostadsområde. Det finns inte skäl att ifrågasätta bolagets bedömning att den valda placeringen skulle bidra till detta. Mot denna bakgrund får åtgärden anses förenlig med planens syfte. Anläggningar för trådlös telekommunikation får även normalt anses tillgodose ett allmänt intresse. På ett allmänt plan finns det således förutsättningar att bevilja ansökan om bygglov.

Den aktuella masten – en trettio meter hög fackverkskonstruktion utan stag – kommer emellertid att placeras endast tolv meter från B E L:s bostadsfastighet och ca tjugo meter från bostadshuset. Han har anfört att masten kommer att upplevas som påträngande för honom om den placeras så pass nära fastigheten.

Placering av ett byggnadsverk får inte ske så att det kan medföra en sådan påverkan på omgivningen som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt (se 2 kap. 9 § plan- och bygglagen). Regeringsrätten har uttalat att det starka allmänintresset av god trådlös telekommunikation medför att avståndet mellan en mast och ett bostadshus inte kan vara ensamt avgörande vid bedömningen av om det föreligger betydande olägenhet. Den generella svårigheten att finna lämpliga platser som inte i stället stör någon annan måste också vägas in. (Se RÅ 2010 ref. 62.)

Mastens höjd och det korta avståndet till bostadsfastigheten kommer att innebära en mycket påträngande visuell påverkan. Utredningen ger inte stöd för att det just i detta område skulle vara svårt att placera masten på ett något större avstånd till bostadsfastigheterna, men ändå inom samma markområde. Det konstateras härvid att basstationens nuvarande placering är i ett motsvarande område på andra sidan av Kungälvsvägen. Sammantaget bedömer Mark- och miljööverdomstolen att masten inte kan placeras så pass nära B E L:s fastighet utan att betydande olägenhet uppstår. Eftersom det inte finns förutsättningar att ge bygglov ska överklagandet avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Mikael Hagelroth, tekniska rådet Mats Kager samt hovrättsrådet Henrik Jonsson, referent.

Föredragande har varit Richard Bexelius.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-03-18
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr P 2353-20

PARTER

Klagande

B E L

Motparter

1. Net4Mobility HB

Att: J L

Netel AB

Kaserngården 4

791 40 Falun

2. Samhällsbyggnadsnämnden i Alingsås kommun

441 81 Alingsås

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2020-05-11 i ärende nr 403-47837-2019, se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för nybyggnad av basstation och teknikbodar på fastigheten X

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen

Samhällsbyggnadsnämnden i Alingsås kommuns beslut den 20 november 2019 (§ D

BI 2019-000973, dnr LOV 2019-000074) om bygglov för basstation och teknikbodar på fastigheten X.

Dok.Id 488798

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/		måndag – fredag 08:00–16:00

YRKANDEN M.M.

B E L har såsom det får tolkas yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska upphäva det beviljade bygglov. Han har hänvisat till vad han anfört i länsstyrelsen, men tillagt bl.a. följande.

Hur kan motiveringen vara att: "platsen är den mest lämpade avseende avstånd till väg och omkringliggande bebyggelse ". Några hundratal meter från den föreslagna platsen är höjdläget avsevärt högre vilket skulle förbättra täckningsområdet väsentligt. Masten kan också, utan att dess funktion påverkas negativt, flyttas ett tjugotal meter så att hans fastighet i vart fall inte skadas vid ett masthaveri. Om inte länsstyrelsen har någon möjlighet att påverka placeringen av masten, vem har då den möjligheten? Frågan är varför det överhuvudtaget behövs en mast i området eftersom det finns en befintlig mast på andra sidan Kungälvsvägen, mindre än 100 meter bort.

Hans fastighet gränsar till ett grönområde med bl.a. en bollplan som nyttjas flitigt av områdets yngre människor. Några hundra meter från den föreslagna platsen skulle en placering inte innebära någon störning för befintliga fastigheter. Varför förstöra en grönyta som är lektyta för barn?

Han har förstått det som att Trafikverket kräver att master placeras minst 30 meter från i detta fall Kungälvsvägen, för att undvika att masten genom ett haveri hamnar på vägen. Ska han behöva acceptera att masten placeras mindre än 10 meter från tomtgräns och ca 12 meter från sovrummet? Han anser att masten ska placeras på ett annat läge eller samlokaliseras med mast tvärs över Kungälvsvägen. Enligt Strålskyddsstiftelsen finns det risk för DNA-skador för boende inom 80 meter från mobilmaster eller basstationer.

Samhällsbyggnadsnämnden har motsatt sig ändring och har i huvudsak anfört följande. Nämnden hänvisar till sitt beslut och bedömningar som framgår av det. Bedömningen görs av sökt placering och lämpligheten av den.

Net4Mobility HB har förelagts yttra sig men har inte avhörtts.

DOMSKÄL

Aktuell del av fastigheten X omfattas av detaljplan som vann laga kraft den 6 november 1990. Planens genomförandetid har löpt ut.

Gällande bestämmelser framgår i allt väsentligt av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen kan inom ramen för detta mål endast pröva den ansökan om bygglov som samhällsbyggnadsnämnden har prövat i sitt beslut och som länsstyrelsen har prövat i det nu överklagade beslutet. Eventuella andra placeringar som inte innefattas i aktuell ansökan om bygglov kan därmed inte bli föremål för mark- och miljödomstolens prövning i detta mål.

Mark- och miljödomstolen har granskat handlingarna i målet och övervägt vad parterna anfört i domstolen. Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens skäl bortsett från frågan om betydande olägenhet där domstolen gör följande bedömning.

Marken som åtgärderna ska uppföras på har beteckningen ”Park” i detaljplanen, med förtydligandet ”Anlagd park” och sådan mark är vanligtvis inte avsedd för bebyggelse.

Enligt obestridd uppgift från B E L används marken som bollplan och lekyta. Av nämndens beslut framgår bl.a. att åtgärden innebär att man etablerar ett 30 m högt ostagat torn samt tre tillhörande teknikbodar invid Laggarestigen. Vidare anges i beslutet följande.

”Ärendet har även remiterats till Trafikverket som har inkommit med ett yttrande (2019-09-17) där man påtalar att avståndet till vägområde ska var minst 1,5 gånger mastlängden. I ett kompletterande yttrande säger man att det går att göra avsteg från det kravet om det är så att det inte finns plats att placera masten på en annan position där avståndet är 1,5 gånger mastens höjd.”

I Trafikverkets första yttrande anges bl.a. följande.

”Avståndet mellan en mast och en allmän väg ska, med hänsyn till trafiksäkerhet, vara minst 1,5 gånger mastens totalhöjdmeter oavsett typ av väg. I detta fall motsvarar det ett avstånd på minst 45 meter då mastens totalhöjd är 30 meter.”

B E L har bl.a. invänt ifråga om varför han ska finna sig i ett betydligt kortare avstånd mellan masten och hans hus än det avstånd Trafikverket anser ska finnas i förhållande till närliggande väg.

Masten är som framgår ovan 30 m hög och ska enligt ansökan med fastställda ritningar placeras ca 12 m från B E L:s fastighet Y, och ca 20 m ifrån bostadshuset.

Av de rättsfall som både länsstyrelsen i dess beslut såväl som sökande i yttrande inför nämndens prövning hänvisat till; RÅ 2010 ref 62 I–III framgår att kraven för bygglov ansågs uppfylla för master som placerats relativt nära bostadshus.

Av RÅ 2010 ref 62 I framgår att ansökt åtgärd var en 48 m hög fackverksmast som placerats 49 m från närmaste bostadsbyggnad på mark som inte var detaljplanelagd. Av Högsta förvaltningsdomstolens (då Regeringsrätten) domskäl framgår bl.a. följande.

”Det står i och för sig klart att masten står nära den angränsande fastighetens bostadshus. Vid den avvägning som då måste göras mot enskilda intressen kan emellertid avståndet till masten från en fastighets huvudbyggnad inte ensamt få avgöra om masten likväl ska tillåtas.

Även om masten upplevs som påträngande, finner Regeringsrätten att allmänintresset - och den generella svårigheten att finna för ändamålet lämpliga platser som inte i stället stör någon annan - gör att klagandena får tåla den olägenhet som masten innebär.”

Av RÅ 2010 ref 62 II framgår att det i det fallet var frågan om ett 36 m högt radiotorn (av fackverkskonstruktion) och två teknikbodar som placerats på detaljplanelagdmark som endast fick användas för transformatorstation och därmed jämförligt ändamål. Tornet var placerat 35 m från närmaste huvudbyggnad och 30 m från närmaste mindre bostadsbyggnad på en av grannfastigheterna. Högsta

förvaltningsdomstolen bedömde åtgärden som planenlig och att, trots att tornet upplevdes som påträngande så medförde det inte betydande olägenheter.

Av RÅ 2010 ref 62 III framgår att det i det fallet var frågan om ett 36 m högt torn för mobiltelefoni och en teknikbod placerade inom mark som inte var detaljplanelagd. Masten hade placerats 55 m från närmaste bostadshus.

Högsta förvaltningsdomstolen uttalade bl.a. följande i domskälen.

”Det står i och för sig klart att masten står nära den angränsande fastighetens bostadshus. Vid den avvägning som då måste göras mot enskilda intressen kan emellertid avståndet till masten från en fastighets huvudbyggnad inte ensamt få avgöra om masten likväl ska tillåtas.

Även om masten upplevs som påträngande, finner Regeringsrätten att allmänintresset - och den generella svårigheten att finna för ändamålet lämpliga platser som inte i stället stör någon annan - gör att klagandena får tåla den olägenhet som masten innebär.”

Mark- och miljödomstolen noterar att i två av målen var marken inte detaljplanelagd och i det tredje fallet var marken detaljplanelagd för tekniska anläggningar (och bedömdes som planenlig åtgärd), således finns det väsentliga skillnader vid bedömningen vad man ska närboende ska behöva förvänta sig att marken tas i anspråk för. Närmaste avstånd mellan mast/torn och bostadshus var i RÅ 2010 ref 62 I–III 30 m att jämföra med i nu aktuellt mål, ca 20 m.

Av nämndens beslut framgår att sökanden har:

”utrett olika placeringar och valt den plats som i förhållande till andra master, täckning i nätet och övriga omständigheter är lämpligast. Aktuell plats är den mest lämpade för att täcka in så stort område med boende som möjligt.”

Av handlingarna i målet framgår inte hur många och vilka alternativa platser som har utretts. Mark- och miljödomstolen bedömer att masten kommer att upplevas påträngande för B E L, med en 30 m mast placerad endast ca 20 m från bostadshuset och 12 m från hans fastighet Y. Mot bakgrund av bl.a. Trafikverkets yttrande anser domstolen att B E L har fog för sin oro att en placering av masten i föreslaget läge innebär säkerhetsrisker för hans egendom.

Till det kommer de olägenheter som hör ihop med mastens visuella inverkan på hans fastighet. Placeringen av masten är planstridig och det är inte visat varför masten behöver placeras på detta korta avstånd från bostad och tomt. Trots det allmänintresse som är kopplat till ett väl utbyggt mobilnät anser domstolen därför att B E L:s enskilda intresse väger tyngre i detta fall. Mot denna bakgrund finner domstolen att den betydande olägenhet som placeringen av masten innebär för B E L medför att överklagandet ska bifallas och bygglovets upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 8 april 2021.

Titti Heina

Martin Kvarnbäck

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Titti Heina, ordförande, och tekniska rådet Martin Kvarnbäck. Föredragande har varit beredningsjuristen Sofia Ardeke.